

УДК:491.550-3+891.550-1

**ТАФОВУТИ МАЪНОЙ ВА
УСЛУБИИ МУРОДИФОТИ
ФЕЪЛӢ ДАР «ГУЛИСТОН»-И
САЪДИИ ШЕРОЗӢ**

Назарова Зарина Абдухамитовна,
н.и.ф., дотсенти кафедраи забонҳои
хориҷии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(Тоҷикистон, Душанбе)

**СЕМАНТИЧЕСКИЕ И
СТИЛИСТИЧЕСКИЕ РАЗЛИЧИЯ
ГЛАГОЛЬНОЙ СИНОНИМИИ В
«ГУЛИСТАНЕ» СААДИ ШЕРОЗИ**

Назарова Зарина Абдухамитовна,
к.ф.н., доцент кафедры иностранных
языков Таджикского национального
университета
(Таджикистан, Душанбе)

**SEMANTIC AND STYLISTIC
DIFFERENCES OF VERBAL
SYNONYMY IN «GULISTAN» BY
SAADI SHEROZI**

Nazarova Zarina Abdukhamitovna,
Candidate of philological sciences, Associate
Professor of the department of foreign
languages under the Tajik National
University, (Tajikistan, Dushanbe)
E-MAIL:shburiev11@gmail.com

Ключевые слова: связь, значение, стилистика, различие, арабское заимствование, денотация, коннотация

В данной статье речь идёт о семантических и стилистических различиях глагольной синонимии в выдающемся произведении XII века - «Гулистане» Саади Шерози. Целью и задачей исследования является изучение семантико-стилистических особенностей глагольной синонимии, определение узких и широких кругов употребления, степени использования и индивидуальных характеристик строения. Автор статьи приводит примеры глагольной синонимии, разрабатывает значения слов, определяет пласты их употребления и выявляет 5 видов синонимии: лексическую, фразеологическую, лексико-фразеологическую, словообразовательную и формообразовательную. Научная новизна исследования заключается в выборе объекта исследования: автор статьи предпринимает попытку разработать основные принципы и критерии определения семантических и стилистических различий глагольной синонимии в данном произведении. Синонимия словообразования и составного глагола, кроме круга использования, также отличается оттенками лексического значения и стилистической окраской.

Key words: connection, meaning, stylistics, difference, Arabic borrowings, denotation, connotation

The article dwells on semantic and stylistic differences of verbal synonymy in the outstanding literary production of the XII-th century – that of “Guliston” by Saadi Sherozi. The objective and goal of the research is a study of semantico-stylistic peculiarities of verbal synonymy, determination of narrow and wide ranges of usage, a degree of occurrence and

individual structural features. The author of the article adduces the examples of verbal synonymy, elaborates the meanings of words and elicits 5 types of synonymy: lexical, phraseological, lexico-phraseological, word-building, form-building. The scientific novelty of the research lies in a selection of an object of study: the author of the article makes an endeavour to develop major principles and criteria concerned with a determination of semantic and stylistic differences of verbal synonymy in Saadi's work. The synonymy of word-building and a compound verb, except a range of usage, also differs with shades of meaning and stylistic colouring.

Ҳодисаҳои семантикӣ бо матн алоқаи қавӣ доранд. Алалхусус муродифоти воҳидҳои гуногуни забон тамоми нозуқиҳои маъноиро маҳз дар матн зоҳир мекунад. Дар аксари тадқиқоте, ки дар заминаи маводи асарҳои бадеии нависандагон анҷом пазируфтааст, бештар ба масъалаҳои муродифоти луғавӣ, интиҳобу мавқеи истеъмоли вожаҳои ҳаммаъно, тобишҳои маъноӣ ва обуранги услубии онҳо эътибор дода шудааст. Маълум аст, ки ҳодисаҳои муродифот на танҳо дар сатҳи воҳидҳои луғавӣ ва фразеологӣ, балки дар сатҳи калимасозӣ ва грамматика (сарфу наҳв) низ вучуд доранд ва қобили таваҷҷӯҳ аст. Мутаассифона, забоншиносон ба муродифоти чунин унсурҳои забон кам эътибор додаанд.

Андозаи истифодаи муродифот яке аз нишонаҳои бойигарии захираи луғавии ҳар шоиру нависанда аст. Ҳар шоиру нависанда дорои услуби муайяност. Саъдӣ низ бо услуби ба худ хоси асарҷодкуниаш имкониятҳои шефтаангези забони модарии худро ба оламиён нишон додааст. Дар ҳикояҳои «Гулистон» феълҳои ҳаммаъно ва наздикмаъно хеле фаровон истифода шудаанд. Маълум аст, ки муаллифи асар ба тарзи баёни худ диққати ҷиддӣ меодааст, зеро дар он феълҳо такрор нашуда, балки бо ифодаҳои гуногуни ҳамон як маъно ба асар хусну ҷилои тоза бахшидаанд. Барои тасдиқи гуфтаҳои худ ба феълҳои «Гулистон» рӯ меорем, то бубинем, ки кадом муродифшавандаҳои он дар ҳикояҳои «Гулистон» истифода шудаанд:

1) Падар бихандид ва аркони давлат **биписандиданд** ва бародарон ба ҷон биранҷиданд (7, с. 36).

Дар «Фарҳанги забони тоҷикӣ» феъли «писандидан» чунин маънидод шудааст:

писанд омадан – қабул афтодан, мақбул гаштан, хуш омадан (9, с.65).

Ин мафҳум (писанд омадан)-ро аз дигар матнҳо ҷустуҷӯ менамоем:

2) Филҷумла, писарро ба нозу неъмат баровардан гирифт ва устои адибро ба тарбияти ӯ насб кард, то занни хато равад ва хӯи некӯяш биёмӯхт ва соири одоби хидмати мулукаш таълим кард, чунон ки дар назари бузургон **писанд ояд** (7, с. 46).

3) Филҷумла, **мақбули** назари султон **омад**, ки ҷамоли сурату маънӣ дошт ва хирадмандон гуфтаанд... (7, с. 48).

мақбул– қабул кардашуда, пазируфта, писандида

4) Маликро **хуш омад**, суррае ҳазор динор аз равзан берун дошт ва гуфт, ки доман бидор, эй дарвеш (7, с. 61).

5) Малик бори дигар ба ӯ **дил хуш кард** ва амал фармуд, **қабулаш наёмаду** гуфт... (7, с. 65).

дил хуш кардан воҳиди фразеологӣ буда, маънои «писанд омадан»-ро дорад.

6) Маликро гуфтаи дарвеш **устувор омад** (7, с. 103).

устувор омадан – маъқул гаштан, хуш омадан

7) Маликро сухан гуфтани ӯ **матбӯъ омад** (7, с. 230).

матбуъ – мувофиқи табъ, мақбул, писандида, дилкаш (8, с. 654)

8) Имтиной сухан гуфтанам ба илллати он **ихтиёр омадааст**, ки голиби авқот дар сухан неку бад иттифоқ афтад ва дидаи душманон чуз бар бадӣ намеояд (7, с. 274).

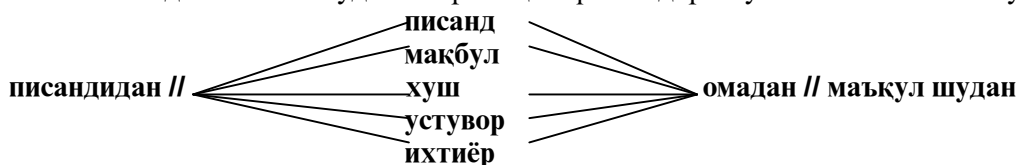
ихтиёр омадан – маъкул шудан (8, с. 513).

9) Чунон ки дар одоби дарси ман **назар мефармой**, дар одоби нафсам низ **тааммул фармой**, то агар дар ахлоки ман нописандӣ бинӣ, ки маро он **писанд ҳаменамояд**, бар онам **иттилоъ фармой**, то ба табдили он саъй кунам (7, с. 301-302).

10) *Ҳанӯзат гар сари сулҳ аст, боз ой,*

К-аз он мақбултар бошӣ, ки будӣ (7, с. 320).

Бо «омадан» сохта шудани таркибҳои феълӣ дар «Гулистон» хеле маъмул будааст:

Таркибҳои феълие, ки бо «омадан» сохта шудаанд, бо таркиби номии «маъкул шудан» муродиф буда, аз лиҳози мавқеъ ва дараҷаи истеъмом фарқ мекунанд. Таркиби феълии «маъкул шудан» хусусияти умумиистеъмомӣ дошта, чӣ дар адабиёт ва чӣ дар гуфтугӯ васеъ истифода мешавад (маъкул шудан, маъкул гардидан). Вале доираи истифодаи таркибҳои феълие, ки бо «омадан» сохта шудаанд (писанд омад, маъкул омад, хуш омад, устувор омад, ихтиёр омад) маҳдудтар буда, бештар хусусияти адабӣ - китобӣ дорад.

Дар матнҳои боло панҷ навъи муродифот: луғавӣ, луғавию фразеологӣ, фразеологӣ, калимаю таркибсозӣ ва шаклсозӣ (сарфӣ) мушоҳида мешавад:

1) Муродифоти луғавӣ: писандидан // мақбул кардан;

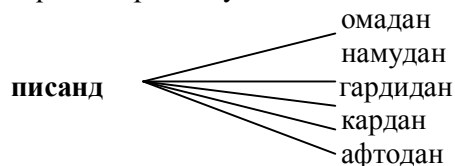
2) Муродифоти луғавию фразеологӣ: писандидан (писанд кардан) // писанд омадан;

3) Муродифоти фразеологӣ: писанд омадан // мақбули назар омадан // дил хуш кардан;

4) Муродифоти калимаю таркибсозӣ: писандидан (содда) // писанд кардан (таркибӣ);

5) Муродифоти шаклсозӣ: писанд ҳаменамуд // писанд менамуд.

«Писанд ҳаменамояд» (варианти шаклиаш намояд ҳаме)-ро бо дигар феълҳои ёридиҳанда низ ифода кардан мумкин аст:

Феъли ёвари «фармудан» дар осори гузаштагон хеле серистеъмом ва дар таркибсозӣ сермаҳсул буд. Ҷанбаи услубии нармгуфторӣ дошт.

Назар фармудан // назар кардан (яъне эътибор додан), тааммул (андеша, саъю кӯшиш) фармудан, иттилоъ (огаҳӣ) фармудан.

Дар байти:

Ҳанӯзат гар сари сулҳ аст, боз ой,

К-аз он мақбултар бошӣ, ки будӣ (7, с. 320).

феъли таркибии **мақбултар бошӣ** ба маънои **мақбултар ҳастӣ** омада, ба силсилаи муродифҳои писандидан // писанд омадан // мақбул омадан // хуш омадан // ба дил хуш омадан // устувор омадан // матбуъ омадан // ихтиёр омадан дохил шуда, хусусияти ҳаммаъноӣ қасб намудааст. Мисоли дигар:

Зинд(а) аст номи фаррухи Нӯшервон ба хайр,

Гарчи басте гузашт, ки Нӯшервон намонд.

Хайре кун, эй фалону ганимат шумор умр

*З-он нештар, ки бонг барояд, фалон **намонд** (7, с. 35).*

намондан — мурдан, вафот кардан; (8, с. 832)
— нагузоштани чизе дар ҷое;
— тамом шудан (вақт);
— манъ кардан, садди роҳ шудан;
— ба маънои набудани чизе (дигар ҳеч чиз намонд).

Феъли «**намондан**» сермаъно буда, дар дубайтӣ ба яке аз маъноҳояш – мурдан, вафот кардани Нӯшервон омадааст ва муродифи луғавӣ шудааст.

намонд // мурд // вафот кард

Яке аз муродифҳои калимаи «мурдан» – **гузаштан** (яъне, **аз дунё гузаштан**) аст. Дар байти боло низ феъли «гузаштан» мавҷуд аст. Вале он ба маънои дигар – гузаштани вақт, замон омадааст ва бо «гузаштан»-и аввала, ки маънои **вафот кардан** дорад, хусусияти сермаъноист. Дар мавриди зерин низ ҳодисаи сермаъноии феъл аст.

гузаштан — бо ҷаҳон падруд гуфтан
— вақт, замон
— аз як ҷо ба ҷойи дигар ҳаракат
— кардан, убур кардан

*Диле, ки ҳури бихиштӣ **рабуду яғмо кард**,*

Кай илтифот кунад бар бутони яғмоӣ? (7, с. 412)

рабудан — бо ҷобукдастӣ аз касе чизе гирифтани
— ҷалб кардан, ба худ кашидан.

яғмо кардан – рабудан, бурдан, ғорат кардан.

Калимаҳои «рабудан» ва «яғмо кардан» ҳаммаъно буда, бо тобиши нозуки маъноӣ аз ҳамдигар фарқ доранд. «Рабудан» дар байти мазкур ба маънои дуҷуми худ – **ҷалб кардан** омада, «яғмо кардан» ба маънои «бурдан» омадааст. Яъне, ҳури бихиштӣ аввал шахсро ба худ ҷалб кард, сипас дилашро бурд (ошиқ кард). Аз ин ҷо бармеояд, ки феълҳои «рабудан» ва «яғмо кардан» наздикмаъно буда, бо тобиши нозуки маъно аз ҳамдигар фарқ доранд:

*Дӯш чун товус **менозидам** андар боғи васл*

*Дигар имрӯз аз фироқи ёр **мепечам** чу мор (7, с. 332).*

печидан // печ хӯрдан, печу тоб хӯрдан

печидан ба маънои асли қор фармуда шуда, маънояш «тоб хӯрдан, ҳалқа задан, ба таври ҳалқа гирд шудан» мебошад.

печ хӯрдан, печу тоб хӯрдан – маъноӣ маҷозист.

менозидам // ноз мекардам – неологизми услубии шоир

Истифодаи калимаҳои зиёди гуногуншакли ҳаммаъно дар асари безавол аз боигарии захираи луғавии шоир дарак медиҳад ва устои сухан будани ӯро собит мекунад.

Таркиби луғавии забони асрҳои XII – XIII, ки ба давраи ҳаёт ва фаъолияти Саъдии Шерозӣ рост меояд, натиҷаи пайдоиш, инкишоф ва мавҷудияти чандинасраи забони форсии дарӣ буда, захираи ниҳоят бойи калимаҳои гуногунбунёди онро дар бар мегирад.

Тағйироти сиёсии охири асри X (яъне аз байн рафтани давлати Сомониён, ба Мовароуннаҳр соҳиб шудани Қарохониҳо ва ба давлати Ғазнавӣ гузаштани Хуросон) ба ҳаёти адабии халқи тоҷик ва дигар мардуми эронинажоди ин мамлакат таъсир накарда наметавонист. Пешрафти забони дари тоҷикӣ... ва адабиёти тоҷик, ки дар асри X беш аз пеш вусъат меёфт, то як дараҷа ба зарба дучор гардид (2, с. 200), яъне инкилоби забонӣ (забони дарӣ, форсӣ ва арабӣ) ба вучуд омад... Аз ин вақт сар карда, баъзе сулолаҳои нави ба сари ҳукумат баромада бар хилофи сиёсати нисбат ба забони тоҷикӣ пешгирифтаи Сомониён... аз нав забони арабиро пеш ронда (4, с. 28), ба таркиби луғавии забони форсии тоҷикӣ низ таъсир гузоштаанд, зеро калимаву ибораҳои гуногуни зиёде аз як забон ба забони дигар иқтибос шуда, ба истеъмол ворид мешуданд.

Мухаммадтақии Баҳор иқтибосшавии калимаҳои арабиро ба таркиби луғавии забони форсии дарӣ ба чор давра тақсим намуда, чунин меҳисобад, ки иқтибосоти аввалини калимаҳои арабӣ ба забони тоҷикӣ ба давраи аввал – асрҳои VII – IX рост меояд (5, с. 327-342).

Иқтибосоти калимаҳоро дар тамоми забонҳои дунё – чи Ғарбу чи Шарқ, чи мамлики Шимол ва чи мамлакатҳои Ҷануб мушоҳида кардан мумкин аст. Дар «Гулистон» низ калимаҳои иқтибосӣ хеле зиёд истифода шудаанд ва қисмати асосии онро калимаҳои арабӣ ташкил медиҳанд:

Якero аз дӯстон пеши худ овард, то ваҳшати танҳои ба дидори ӯ **мунсариф кунад** ва шабе чанд дар сӯхбати ӯ буд, чандон ки бар дирамҳои **иттилоъ ёфт**, бибурду сафар кард, он гах **хабар ёфт**, ки офтобаш дар китф тофт (7, с. 261).

Феълҳои ишорашуда дар «Луғатномаи Деххудо» чунин шарҳ дода шудаанд:

иттилоъ – иттилои амр, донистани он, иттилоъ бар чизе, воқиф гардидан, ошкор шудани он назди касе, мутаваҷҷеҳ шудан, омадан назди касе, пинҳон гардидан, бохабар будан.

иттилоъ додан – огаҳӣ додан, хабар кардан, огоҳ сохтан, арза доштан.

воқиф гардонидан (гаштан) – огоҳ кардан, воқиф кардан, хабардор гаштан, дарёфттан.

Феълҳои таркибии **иттилоъ ёфт** ва **хабар ёфт** ҳаммаъно буда, барои гурез аз такрори нобарҷой дар як ҷумла ду муродифи як феъл оварда шудааст.

муродифи исмӣ	муродифи сифатӣ	муродифи феълӣ
иттилоъ // хабар	воқиф // хабардор	иттилоъ ёфт // хабар ёфт (хабардор шуд) // воқиф гардид (шуд)

Яке аз далелҳои барҷастаи қудрату нерӯи забони форсии тоҷикӣ дар он зоҳир мегардад, ки калимаҳои зиёди бегонаро бо роҳи калимасозӣ ва таркиббандӣ ба қонуниятҳои худ мутобиқ намудааст:

Аз калимаҳои арабии **иттилоъ** (исм), **хабар** (исм), **воқиф** (сифат) бо феълҳои ёвари тоҷикии **ёфтан** (иттилоъ ёфтан, хабар ёфтан), **шудан** (воқиф шудан), **гардидан**, **кардан**, **намудан** феълҳои таркибӣ сохта шудааст.

Мунсариф кардан ба маънои **бартараф кардан**, **дур кардан** истифода шудааст.

Мунсариф (сифат) бо феъли ёвари **кардан** (**мунсариф кардан**, **намудан**, **гардидан**, **шудан**) омада, феъли таркибӣ месозад. Бо таркиби **дур кардан** (**сохтан**, **шудан**, **намудан**) муродифи луғавӣ шудааст.

мунсариф кардан // бартараф кардан, дур кардан

Феълҳои арабӣ, ки бевосита амалу ҳолатро дар шакли сифа, замон ё шахсу шумора ифода карда, ба забони тоҷикӣ гузашта бошанд, дар таркиби луғавии забонамон вучуд надоранд. Вале исмҳои арабии ифодакунандаи мафҳумҳои амал, ҳолат, аломат, ходиса, воқеа ва ғайра, ба монанди масдар ва сифатҳои феълии арабӣ хеле зиёд иқтибос шудаанд. Аз чунин унсурҳои луғавии забони арабӣ бо ёрии феълҳои ёвари забони тоҷикӣ феълҳои таркибии бешумор сохта шудаанд: **фикр – фикр кардан**, **таачҷуб – таачҷуб намудан**, **мушоҳида – мушоҳида намудан**, **машғул – машғул шудан**, **мубориза – мубориза бурдан** ва ғайра. Ба ҳамин васила миқдори зиёди феълҳои сохта шуда, ҳазинаи луғавии забонамон боз ҳам ғанитар гардидааст.

Чунин унсурҳои луғавии иқтибосӣ бо калимаю таркибҳои забони тоҷикӣ силсилаи воҳидҳои луғавии ҳаммаъноро ба вучуд овардаанд, ки намунаи онҳоро дар «Гулистон» ҳам мушоҳида кардан мумкин аст.

Калимаҳои зиёди арабӣ ба ҳазинаи луғавии забони тоҷикӣ ворид шуда, хусусияти серистеъмоли пайдо кардаанд:

Бандаи ҳалқабাগӯш ар нанавозӣ, биравад,

Лутф кун, лутф, ки бегона шавад ҳалқабাগӯш (7, с. 50).

Латофат кун он ҷо, ки бинӣ ситез,

Набурад қазӣ нармро теги тез (7, с. 255).

Яъне чандон ки хубу **латиф аст**, дурушті кунаду сахтӣ, чун сахту дурушт шуд, **талаттуф кунаду дӯстӣ** намояд (7, с. 313).

Лутф, **латофат** ва **талаттуф** калимаҳои арабӣ буда, дар «Фарҳанги забони тоҷикӣ» чунин маънидод шудаанд: **Лутф** – меҳрубонӣ, нармӣ; **Латофат** – нозукӣ, борикӣ, зарифӣ; **Талаттуф** – меҳрубонӣ, дилнавозӣ;

Исмҳои арабии **лутф**, **латофат** ва **талаттуф** бо феъли ёвари **кардан** (**намудан**) таркибҳои феълӣ сохтаанд. Ба маънои меҳрубонӣ ва дилнавозӣ омада, муродифоти таркибҳоро пайдо кардаанд:

лутф кардан // латофат кардан // талаттуф кардан

Аз се калимаи иқтибосии ҳамрешаи арабӣ дар «Гулистон» феълҳои таркибӣ сохта шудаанд. Шояд дар марҳалаҳои аввал дар байни қаламкашон чунин ақида вучуд доштааст, ки аз ҳама гуна шакли калимаҳои арабӣ бо феълҳои ёвари тоҷикӣ таркибҳои феълӣ сохтан мумкин аст, вале чараёни минбаъдаи инкишофи забони адабӣ собит намуд, ки чунин андеша ва кӯшиши адибон чандон пояи устувори илмӣ надоштааст, чунон ки **латофат кардан** ва **талаттуф кардан** дар забон мавриди истифода қарор нагирифт, танҳо **лутф кардан** аз ҷониби соҳибзабонон пазируфта шуд.

Калимаҳои **лутф**, **латофат** (аз решаи вожаи арабии **лутф**) дар забони тоҷикӣ серистеъмоланд. Инчунин мардуми тоҷик ба фарзандони хеш номҳои **Латиф** ё **Латофат**

мегузоранд. Вале калимаи **талатгуф** нисбат ба исмҳои арабии **лутф** ва **латофат** хеле камистеъмол аст. Дар адабиёти илмӣ ва бадеӣ баъзан ба чашм мерасанд.

Калимаи **латиф**, ки аз решаи вожаи арабии **лутф** гирифта шуда, маънои нозук, нарма, зарифро мефаҳмонад, бо феъли ёвари **шудан** ё **гардидан** феъли таркибии **латиф шудан** месозад ва он ба услуби китобӣ хос буда, дар адабиёти бадеӣ фаровон истифода мешавад.

Ҳангоми таҳлили услубии муродифот дар осори эҷодкоре на танҳо истифодаи силсиланоки муродифҳо, ки ҳадафи гуянда аз онҳо мушаххастар мегардад, бояд ба инобат гирифта шавад, инчунин, пеш аз ҳама, ба интиҳоби калима низ диққати ҷиддӣ додан лозим аст. Интиҳоби калима, ба назар гирифтани тобишҳои нозуки маъно ва обуранги услубии калимаҳо аз ҷанбаҳои сабки ниғориш буда, бо масъалаи муродифот алоқамандӣ дорад. Ба андешаи услубшиносон, муродифот аз ҷумлаи масъалаҳои муҳимтарини услуби бадеист. Бесабаб нест, ки дар тадқиқи забони асарҳои бадеӣ забоншиносон ба интиҳоб ва мавқеи истеъмоли муродифҳо бештар тавачҷӯх зоҳир намудаанд. Муродифоти калимаю таркибсозӣ дар «Гулистон» ба ҷуз тобишҳои нозуки маъноӣ луғавӣ аз ҷиҳати доираи танг ё васеъ, дараҷаи истеъмол ва хусусияти фардии сохт аз ҳамдигар фарқ доранд.

Калидвожаҳо: алоқа, маъно, услуб, тафовут, иқтибоси арабӣ, тафовути услубӣ, тафовути маъноӣ

Пайнавишт:

1. *Ali Akbar-i Dehhudo. Luqatnoma. -Tehron, 1377. Chop-i duvvim. -J.1-15. - 23902 s.*
2. *Ғафуров Б. Таърихи мухтасари халқи тоҷик. -Сталинобод, 1947. -С. 200.*
3. *Қамолӣддинов Б. Хусусияти услубии сарфу наҳви забони тоҷикӣ. -Душанбе: Маориф, 1992. - 128 с.*
4. *Маъсумӣ Н. Асарҳои мунтахаб. - Душанбе: Адиб, 2005. -Ҷ. II. -350 с.*
5. *Muhammad Taqi-i Bahor. Sabkshinosi. -Tehron, 1349. -Jildi avval. -462s.*
6. *Назарова З.А. Лексическая и грамматическая синонимия глаголов в произведении «Гулистан» Саади Шерозии: автореферат дисс. ...канд. фил. наук: 10 02 22. / Назарова Зарина Абдухамитовна. -Душанбе, 2009. -26 с.*
7. *Са'дӣ. Гулистан. Критический текст, перевод, предисловие и примечание Р.М. Алиева. - М.: Изд.-во восточной литературы, 1959. - 487 с.*
8. *Фарҳанги забони тоҷикӣ. -М.: Сов. энцикл., 1969. -Ҷ. 1. -951 с.*
9. *Фарҳанги забони тоҷикӣ. -М.: Сов. энцикл., 1969. -Ҷ. 2. -947 с.*

Reference literature:

1. *Ali Akbar Dehhudo. Dictionary. -Tehran, 1377. The second edition. -VV.1-15. - 23902 pp.*
2. *Gafurov B. A Brief History of the Tajik Nation. -Stalinabad, 1947. - 200 p.*
3. *Kamoliddinov B. Stylistic Properties of Morphology and Syntax in the Tajik Language. -Dushanbe: Enlightenment, 1992. - 128 pp.*
4. *Ma'sumi N. Selected Works. -Dushanbe: Adib, 2005. -V.2. -350 pp.*
5. *Muhammad Taqi Bahor. Stylistics. -Tehran, 1349. -V.1. - 462 pp.*
6. *Nazarova Z.A. Lexical and Grammatical Synonymy of Verbs in the "Gulistan" by Saadi Sherozi: Synopsis of the dissertation for Candidate's degree in philology -Dushanbe, 2009. -26 p.*
7. *Saadi. Gulistan. Critical text, translation, preface and notes by Aliyev R.M. - M.: Publishing house of Oriental Literature, 1959. - 487 pp.*
8. *Dictionary of the Tajik Language. -M.: Soviet encyclopaedia, 1969. -V.1. -951 pp.*
9. *Dictionary of Tajik language. -M.: Soviet encyclopaedia, 1969. -V.2. -947 pp.*